

Handläggare
Åsa Örnevik
Telefon: 08-50815039

Till
Skarpnäck stadsdelsnämnd
2024-10-24

Remiss Klimathandlingsplan 2024-2030, En rättvis omställning utan globalt klimatavtryck, KS 2023/416

Svar på remiss från kommunstyrelsen (dnr KS 2023/416)

Förvaltningens förslag till beslut

1. Skarpnäcks stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det som svar på remissen.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Skarpnäck stadsdelsnämnd har av kommunstyrelsen fått en remiss för yttrande senast den 25 oktober 2024. Stadens innevarande Klimathandlingsplan 2020-2023 löpte ut under 2023 och har reviderats parallellt med att stadens Miljöprogram reviderats. Stadens höga klimatambitioner och målen om att inkludera klimaträttvisa, delaktighet och konsumtionsperspektivet har lett till en bredare ansats i den reviderade planen.

Klimathandlingsplan 2030 innehåller fem utpekade omställningsområden:

- Agera för en rättvis och inkluderande omställning.
- Utveckla ett klimatpositivt energisystem.
- Driva på för hållbara och fossilfria transporter.
- Planera, bygga och utveckla staden cirkulärt och hållbart.
- Styra mot en konsumtion med låg klimatpåverkan i stadens egen organisation.

Omställningsområdena beskrivs i varsitt avsnitt och planen innehåller även cirka 140 åtgärder. För varje åtgärd finns ansvariga nämnder och bolagsstyrelser utpekade, endera som huvudansvariga eller som delansvariga. Förvaltningen berörs av totalt 30 åtgärder varav 9 som huvudansvarig det vill säga planera, genomföra och följa upp samt 21 som delansvarig det vill säga bidra i genomförandet under ledning av utpekad nämnd.

Ett Stockholm utan globalt klimatavtryck innebär att utsläppen av växthusgaser inom stadens geografiska område ska minska kraftigt samt även de utsläpp som uppstår i andra delar av världen till följd av konsumtion från verksamheter och invånare i Stockholm. Stockholms stad ska dessutom vara en förebild för en rättvis och inkluderande klimatomställning.

Förvaltningen är positiv till den föreslagna Klimathandlingsplan 2030 med syftet att minska utsläppen såväl i staden som globalt. Då revideringen har skett i samband med revidering av stadens Miljöprogram blir det tydligt att planen tar avstamp i Miljöprogrammet och vilka kopplingar samt synergier som kan arbetas med och uppstå. Förvaltningen lyfter fram behov av förtydliganden och kopplingar till stadens övriga styrning, lämnar synpunkter och visar på exempel på redan pågående arbete inom planens omställningsområden.

Bakgrund

Skarpnäck stadsdelsnämnd har av kommunstyrelsen fått en remiss för yttrande senast den 25 oktober 2024. Stadens innevarande Klimathandlingsplan 2020-2023 löpte ut under 2023 och reviderats mot bakgrund av det uppdrag som gavs i kommunfullmäktiges budget för 2023. Förslaget till ny klimathandlingsplan har tagits fram av brett sammansatta grupper från olika delar av Stockholms stad under ledning av kommunstyrelsen och Stockholms Stadshus AB.

Ärendet

Stockholms stads Klimathandlingsplan 2030 är ett stadsövergripande styrdokument som syftar till att konkretisera hur de klimatrelaterade målen i Miljöprogram 2030 ska nås. Arbetet med att revidera klimathandlingsplanen har bedrivits parallellt med att stadens miljöprogram reviderats.

Stadens Miljöprogram 2030 anger de klimatmål som ska nås för Stockholms klimatomställning; *En rättvis och inkluderande omställning* och *Ett Stockholm utan globalt klimatavtryck*. Det finns andra mål i miljöprogrammet som har en nära koppling till klimatmålen, som *Ett resurseffektivt och cirkulärt Stockholm*, *Ett Stockholm med livskraftiga ekosystem* och *Ett klimatanpassat Stockholm*. Här finns möjligheter till synergier, framför allt genom att grönstrukturen i staden kan binda koldioxid såväl som lindra effekter av skyfall och värmeböljor. Risker med ett förändrat klimat behöver löpande analyseras, exempelvis vad gäller infrastrukturens sårbarhet. Stadens höga klimatambitioner och målen om att inkludera klimaträttvisa, delaktighet och konsumtionsperspektivet har lett till en bredare ansats i den reviderade klimathandlingsplanen.

Klimathandlingsplan 2030 innehåller fem utpekade omställningsområden:

- Agera för en rättvis och inkluderande omställning.

- Utveckla ett klimatpositivt energisystem.
- Driva på för hållbara och fossilfria transporter.
- Planera, bygga och utveckla staden cirkulärt och hållbart.
- Styra mot en konsumtion med låg klimatpåverkan i stadens egen organisation.

Dessa områden är identifierade utifrån stadens arbetsprocesser och syftar till att åstadkomma den kraftsamling som krävs för att klimatmålen ska kunna nås. Att arbeta i omställningsområden syftar bland annat till att utveckla och stärka samverkan mellan berörda nämnder och bolagsstyrelser inom stadens organisation. Samverkan behöver även ske med näringsliv, akademi, andra offentliga aktörer och civilsamhälle för att nå de högt ställda klimatmålen.

Omställningsområdena beskrivs i varsitt avsnitt och planen innehåller även cirka 140 åtgärder, fördelade på de fem omställningsområdena. För varje åtgärd finns ansvariga nämnder och bolagsstyrelser utpekade. Eftersom stadens klimatmål är mycket ambitiösa, och omvärlden är föränderlig, kommer åtgärder kontinuerligt att vidareutvecklas. De åtgärder som redovisas i denna klimathandlingsplan, liksom förslag på tillkommande åtgärder hanteras i stadens budget- och uppföljningsprocess. Arbetet i omställningsområdena sker i dialog med kommunstyrelsen och med de uppföljningsansvariga för miljöprogrammets mål.

Ett Stockholm utan globalt klimatavtryck innebär att utsläppen av växthusgaser inom stadens geografiska område ska minska kraftigt, samtidigt som koldioxid behöver fångas in och lagras istället för att cirkulera. Det innebär även ett ansvar att minska de utsläpp som uppstår i andra delar av världen till följd av konsumtion från verksamheter och invånare i Stockholm. Konsumtionen måste minska till hållbara nivåer och beteenden, materialval, konsumtionsmönster och affärsmodeller behöver utvecklas och förändras för att möjliggöra cirkulära flöden. Stockholms stad ska dessutom vara en förebild för en rättvis och inkluderande klimatomställning. Klimatomställningen kan inte ses som en enskild fråga, utan den påverkar alla delar av samhället. När Stockholm ska bli klimatpositivt ska det ske på ett sätt som inte fördjupar redan existerande sociala och ekonomiska orättvisor. Åtgärder och styrmedel ska utformas i synergi med stadens övriga mål. På så sätt kan klimatomställningen ske rättvist lokalt.

Klimathandlingsplanen har också getts en mer kommunikativ karaktär än tidigare klimathandlingsplaner. Syftet är att tillgängliggöra planen för stadens medarbetare och stockholmarna, att underlätta kommande kommunikationsinsatser, och att förtydliga hur kommunikation är en integrerad del av att genomföra stadens klimatarbete.

Stockholms stad har länge arbetat framgångsrikt med klimatfrågan. Sedan 1990 har utsläppen av växthusgaser från energianvändning

och transporter inom Stockholms geografiska yta minskat med cirka 70 procent räknat per invånare. Stora utmaningar återstår i att ställa om transportsektorn, att fasa ut den fossila plasten och att fånga in och lagra koldioxid som annars skulle cirkulera i atmosfären.

Klimatomställningen innebär stora investeringar inom transportsektorn, avfallshantering, stadsutveckling, energi- samt vatten och avloppssystem. Staden behöver jobba aktivt med att söka externa finansieringskällor från staten och EU, särskilt i de fall där satsningarna inte kan finansieras av högre intäkter eller lägre kostnader. Ambitionen är att staden ska nå de högt uppsatta klimatmålen men också vara ett internationellt föredöme som inspirerar andra städer.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av ekonomiavdelningen. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen och pensionärsrådet den 17 oktober 2024.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen är positiv till den föreslagna Klimathandlingsplan 2030 med syftet att minska utsläppen såväl i staden som globalt. Då revideringen har skett i samband med revidering av stadens Miljöprogram blir det tydligt att planen tar avstamp i Miljöprogrammet och vilka kopplingar samt synergier som kan arbetas med och uppstå.

Stadsdelsnämnden bidrar genom förvaltningens arbete med ett minskat klimatavtryck genom exempelvis verksamheternas beteendeförändringar kopplat till energiförbrukning, ökad andel klimatsmart mat och minimerat matsvinn samt riktade energieffektiviserande åtgärder. Samt de klimatanpassningsåtgärder som sker med anläggning av biokol och skelettjordar, ökad krontäckning och anläggande av både sedumtak och utökade ängsytor. Samverkan för klimatomställning på lokalnivå sker exempelvis via den klimatfestival som äger rum i Skarpnäcks stadsdelsområde under oktober 2024. Festivalen anordnas av civilsamhället och faciliteras till del av förvaltningen som även bidrar med lokaler.

Förvaltningen besvarade under våren 2024 en kontorsremiss på Klimathandlingsplanen och ser att flertalet av synpunkterna har tagits i beaktan. Ett sådant exempel är att det i stadens styrdokument idag inte framgår hur avvägningen mellan bostadsbyggande och arbetet med biologisk mångfald och klimatomställning ska hanteras. Samt nödvändigheten att tydliggöra hur klimatomställningen ska omhändertas i övergripande stadsplanering likväl i planprocessen. Detta är förtydligt i planen genom att analyser ska göras inom respektive skede i plan- och exploateringsprocessen för att

identifiera klimatdrivande faktorer samt identifiera och visualisera åtgärder i genomförandeskedet.

Förvaltningen efterfrågade även en definition av begreppen huvudansvarig samt delansvarig för genomförande av åtgärder. Nu finns en definition av ansvarsnivå i den reviderade planen där huvudansvarig för en åtgärd innebär att ansvara för att åtgärden genomförs, med stöd av delansvariga. Ibland har en åtgärd flera huvudansvariga. Det innebär att alla utpekade nämnder och bolag har ett separat huvudansvar för genomförande av åtgärden. I några fall anges ett delat huvudansvar genom att det står att åtgärden genomförs ”i samverkan med”. Här ska den nämnd/bolag som står först ansvara för samordning av genomförandet av åtgärden. Förvaltningen berörs av totalt 30 åtgärder varav 9 som huvudansvarig det vill säga planera, genomföra och följa upp samt 21 som delansvarig det vill säga bidra i genomförandet under ledning av utpekad nämnd.

Planen lyfter behovet av ett stärkt klimatarbete i stadsdelsnämnderna genom åtgärd 1.7 *Stärka och tydliggöra stadsdelsnämndernas roll kopplat till delaktighet och involvering i klimatomställningen*, med stadsdelsnämnderna som huvudansvariga. Stadsdelsförvaltningen arbetar utifrån nämndens uppdrag med fokus på verksamhetsområden och i viss mån finns möjlighet att påverka lokala aktörer. Ett utåtriktat klimatarbete på lokalnivå gentemot invånarna kan ske genom ett delansvar hos stadsdelsnämnderna. Förvaltningen kan då samverka och de uppdrag och åtgärder som sammanställs som till exempel informationsmaterial och vägledningar av de med huvudansvar, vilka bör vara facknämnder och bolag.

Åtgärd 2.19 *Utreda hur stadens hyresavtal kan ge incitament till energieffektiviseringar för både fastighetsägare och hyresgäster*, med stadsdelsnämnden som delansvarig. Kravställ att vid avtalsskrivning samt vid omförhandling efterfråga gröna hyresavtal som standard val i staden. Förvaltningar bör rapportera utfall i verksamhetsberättelsen med andel gröna avtal av totala omförhandlade- och nyskrivna avtal.

Åtgärd 4.4 *Kartlägga områden i staden eller som staden äger som kan restaureras och bli kolsänkor genom t ex återvätning av torvmarker, eller ökad grönska, samt beräkna hur mycket koldioxid som kan bindas i dessa*, med stadsdelsnämnden som delansvarig. Förvaltningen föreslår att Miljöförvaltningens ges i uppdrag att vidareutveckla de lokala åtgärdsplanerna (LÅP) så de även innefattar dessa åtgärder inklusive beräkningar samt kostnader och en fördelning av ansvarsområden för genomförande.

Åtgärden 5.2 att *Genomföra kartläggning och redovisning av nämndens växthusgasutsläpp från inköp med syfte att ta fram åtgärder för att halvera utsläppen till 2030*, med stadsdelsnämnden som huvudansvarig.

Åtgärden är för nuvarande inte genomförbar då, enligt planen, miljöspend, det vill säga klimatpåverkan från olika inköpkategorier, inte kan användas för uppföljning. Förvaltningen ser behov av en gemensam stadsövergripande metod med instruktion och krav på hur kartläggning, redovisning och uppföljning ska ske. Detta skulle ge ett likvärdigt arbetssätt, möjlighet för kunskapsutbyte samt att jämföra resultat. Parameter att ta i beaktan är bland annat hur differensen i antal brukare, boende, och inskrivna barn med skilda behov kan hanteras över tid.

Åtgärden 5.12 *Genomföra åtgärder för att minska matsvinnet samt följa upp med årlig mätning. Respektive verksamhet redovisar vidtagna åtgärder samt utvärderar effekter av dessa*, med stadsdelsnämnden som huvudansvarig. Formuleringen minska mängden matsvinn bör justeras till minimera mängden matsvinn för att än mer synliggöra att staden strävar mot noll onödigt matsvinn. Fokus på matsvinn bör vara över dagen, att enbart mäta tallrikssvinnet visar bara en del av totalen och i vissa verksamheter som bland yngre barn och äldre med näringsberäknad kostentreprenad inte helt tillämpligt. Åtgärden bör fördelas som en aktivitet av Kommunfullmäktige med en stadsövergripande verksamhetsanpassad metod och krav på uppföljning för ett likvärdigt arbetssätt.

En övrig synpunkt som förvaltningen vill skicka med är att klimatinvesteringsmedel bör kunna ansökas för avfallsrelaterat material såsom kärlskåp för matavfall samt matavfallskvarn och kombitank. Dessa investeringar bidrar till minskad klimatpåverkan men är utmanade att inlemma i verksamheternas budget.

Förvaltningen föreslår att Skarpnäcks stadsdelsnämnd godkänner tjänsteutlåtandet och överlämnar det som svar på remissen. Paragrafen justeras omedelbart.

Karin Bülow	Jonas Ransmyr
Stadsdelsdirektör	Enhetschef
Skarpnäcks stadsdelsförvaltning	Skarpnäcks stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Klimathandlingsplan 2024-2030, En rättvis omställning utan globalt klimatavtryck

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Karin Bülow, Förvaltningschef	2024-09-27
Jonas Ransmyr, Avdelningschef	2024-09-27